

TEOLOGIJA OSEBNOSTI

LEPO JE V NAŠI DOMOVINI BITI MLAD

128.80

LEPO JE V NAŠI DOMOVINI BITI MLAD

Čas okoli Novega leta ni samo sterilni vrhunec ideologije daril, ampak tudi čas številčne sivine zaključnih bilanc, ne le tistih s področja sive ekonomske znanosti, temveč neka splošna histerija ocenjevanja, ki se bohoti po vseh: labirintih celotne vrhne stavbe. Agenti kulturne industrije si na Slovenskem zaradi njene nedonošenosti še lahko natikajo cunje kritičnih cenilcev, narcisno zagledanih v integriteto svojega kritiškega Jaza, ki po dolgem in počez s skalpeli lastne vesti mesarijo po bedi kulturnega kraljestva. V noveletni mrzlici bodo spet polno zaposleni s seštevanjem tistega, kar je Orwell pravilno napovedal in odštevanjem tega, »kar se še ni izpolnilo«. Leto, ki je bilo duhovno pokvečeno že na začetku z množično konsumpcijo v hermetiko estetiko trga zavrtih Orwellovih idej, se pač ne more končati drugače kot s ponovnim žvečenjem tako pripravljene duhovne hrane, ki se pogoltno brez napore lastnega prebavljanja. Sintetični hrani ustrezajo sintetične misli — brezoblične so, in neodvisno od katere koli konkretne vsebine jih zavest spravi vase in sprejme kot svoje. V psihozi zaostrene boja za preživetje, ko mezde ne dosegajo več eksistenčnega minimuma in nuja obsedenosti z lastno eksistenco požira drobce individualne svobode in poraja strah pred prihodnostjo, izgubi misel H. Millerja: »Razmišljati je razkošje!« svojo metamorfno tančico. Vzporedno z vračanjem celotnega družbenega življenja v idiliko v Naravo našimljenih fetišev, se odpira neskončen trg za vse, ki kot rezultat svojega čistega intelekta prodajajo kar koli, kar se lahko ovoha kot mišljenje. Zakonu povpraševanja ustreza vse, kar začara misel v histerični užitek abstraktnega mišljenja kot dopolnilo realni prisili, ki zahteva od individua, da razmišlja samo še z želodcem. Trg uničuje tako dvojno — s tem, da sam producira zahtevo po kritiški kritiki in odpira vrata »kultursvobodnjaštvu« in s tem, da mu ne uide nobena misel več, ki tako postane samo primerek svojega lastnega ponavljanja.

Vendar je čas, ko je treba napraviti neko vrsto bilance, ne toliko zaradi iztekajočega se leta kot zaradi kadrovskih sprememb, do katerih je prišlo v uredništvu »TRIBUNA«. V tednu dni je najprej nepričakovano, iz zdravstvenih razlogov, odstopil dosedanji gl. urednik Dejan Verčič, kasneje pa se je pod bremenom študijskih obveznosti in pogojne kazni, izrečene zaradi naslovnice 4. številke lanskega letnika, teži funkcije odg. urednika odpovedal Iztok Vilič. Predsedstvo UK ZSMS je ob teh odstopih na predlog uredništva »TRIBUNA« imenovalo za v. d. glavnega urednika Saša Daneva, za v. d. odgovornega urednika pa Andreja Klemenca, hkrati pa odprlo postopek za evidentiranje kandidatov za obe funkciji. Kljub menjavi vodilnega tandema v uredniški politiki »TRIBUNA« ne bo prišlo do sprememb »generalne linije«, vsaj do volitev novega gl. in odg. urednika, ki bodo predvidoma v začetku marca, ne. Zvestoba dosedanji usmeritvi pomeni, da se »TRIBUNA« prišteva k organiziranim silam, ki se bojujejo za ohranitev in razvoj samoupravne demokracije, ne da bi »TRIBUNA« pristajala na logiko že vnaprejšnje identifikacije teh sil s samonanašajočimi se imenskimi oznakami, kar zahteva refleksijo in analizo družbenih razmer. Namen teh refleksij ni niti v tem, da zgolj analizirajo objektivne pogoje ekonomskega življenja družbe in reflektirajo vsakodnevno paleto bojev med delom in kapitalom, še manj nam gre za to, da bi se zadovoljili z razkrinkavanjem cinizma pozicije, s katere govori oblast. Brechtovsko povedano, gre predvsem za vprašanje, kako iz resnice narediti orožje, za zvitost, kako to orožje razširiti med mnoge v pogojih, ko trg prehva še tako ostrino analize in jo izvrše po logiki samoperpetuiranja kot farso same sebe. Zato gre za zavestno odpoved primatu čiste teorije; funkcija teorije ni v »TRIBUNI« niti v tem, da teorija postane materialna sila s tem, ko zajame množice, ker je ta misel prekratka, kolikor spregleda, da je ena izmed možnih interpretacij nje same pač ta, da je na eni strani teorija, ki ve in na drugi strani množice, katerih praktična vsakodnevna izkušnja nima nobene spoznavne veljave, niti »TRIBUNA« ne misli gojiti teorije s tem namenom, da bi bogatila in razvijala zakladnico slovenske teorije. Toda te »O« odpovedi teoriji« ne gre razumeti dobesedno, saj nam je jasno, da sleherni mišljenje izdaja neko tudi teoretsko pozicijo in če si o tem ni na jasnem, tem slabše zanj. »Odpoved teoriji« je odpor do tega, da se »pojmovni red pomirjen vrine pred to, kar hoče zapopasti« (Adorno). Bolj konkretno, »TRIBUNI« ne gre za to, da bi iskala edino zveličavno resnico v spoprijemih znotraj teorije same in čeprav lahko uredništvu očitamo prej vse drugo kot pa ravnodušno pristajanje na poljudnost svetovnega nazora, to še ne pomeni, da ima uredništvo sektaško pozicijo bodisi do »ekonomizma« bodisi do »lacanovstva« ali česa drugega. Upira pa se nam posiljenost kritiške v mehničnem operiranju z označevalci ali s klasičnim marksovskim pojmovnim aparatom zadostuje sama sebi in si ob enem umišlja svojo dejansko radikalnost, ki ji jo lakota povpraševanja po kakršni koli kritiki navidez tako evforično potrjuje.

Zakaj toliko besed o teoriji ob hkratnem izrekanju odpovedi njej sami? Ker kljub vsemu ostaja bistvena, bistvena s stališča katerekoli praktične akcije, s stališča tiste politizacije študentov, v kateri jurši na nebo v izkustvu razočaranja nad lastno nemočjo ne bo otrpnil v pasivno anemičnost in sovraštvo do politike in se hkrati oklenil cenene politizacijske bevske kot lastnega obrambnega mehanizma. Ne pristajamo torej na nikakršno vnaprejšnjo politizacijo, ki bi bila že po svoji »naravi« po meri študentov, ne torej na politizacijo takšnih ali drugačnih mnenj, pač pa na politizacijo, ki lahko nastane samo skozi proces, na politizacijo interesov študentov. Če ima, kljub svoji kadrovsko-tehnični omejenosti »TRIBUNA« tudi neko informacijsko nalogo, da pač seznanji študente s tistimi »dejstvi«, ki neposredno zadevajo študij in pogoje študija, je ta naloga smiselna samo kot funkcija preomejenega procesa formiranja in politizacije interesov. Toda kot gola dejstva so informacije nekaj delujočega šele v poizkusu razumeti tisto, kar se študentom prikazuje kot najbolj neposredno in samo po sebi razumljivo, na kar zadevajo skozi vsakdanost svojih problemov, kot nekaj, kar je posredovano skozi družbeno totaliteto, kar je zapisano neki samonikli logiki razmer, v katerih vladajo stvari nad ljudmi in zato tudi tistega na videz najbolj preprostega ne moremo kar poljubno spreminjati, ne da bi poizkušali razumeti družbene razmere, s katerimi je to dano. Vendar bi ne bilo nič bolj napačno, če bi to ključnost posredujočega gibanja omejili na sfero »čiste politike«, če bi zahtevali od študentov radikalen politični angažma, ki bi ne imel nobene neposredne zveze s tem, kar mimo politike počno, s študijem, ki že sam na sebi zahteva neko vedenje, čigar protislovnost pa se prikazuje kot gola strokovna, tehnična vprašanja. Vprašanje neke razmere spreminjajoče dejavnosti je torej v tem, kako mimo samonikle logike družbene sinteze, ki zakriva svoj družbeni izvor in se postavlja kot »tehnična« ustvariti sintezo, ki bo obratno razgalila družbeno dimenzijo vsakega strokovno-tehničnega problema in ga s tem naredila politično relevantnega, s tem, da bo razumela razredno vpetost interesa že v spoznanje samo. Kakor koli je to centralna točka, na kateri je treba zgrahiti dejanskost samo, je vendarle nezadostna, enodimenzionalna, če zreducira individuum le na miselno, študirajočo bitje. Zato tudi vprašanja organizacije študija, življenjskih pogojev, kulture in subkulture niso prav nič vulgarno nebitnega.

TRIBUNA tako ne postavlja v ospredje nobene posamezne teme, ne favorizira nobene posebne vsebine, ker si ne dela iluzije, da obstaja samo ena točka revolucionarnega preboja. Da Tribuna »spekter« ostaja kljub vsemu omejen, ni posledica neke sektaške pozicije uredništva, ampak bolj davek, ki ga plačuje zaradi odpora do posiljene radikalnosti, ki jo zahteva duh časa in na tem temelječih diskvalifikacij o »stalinizmu«. Je pa tudi rezultat tega, da si je tisto gibanje mladih, ki ga zakriva površna oznaka »alternativa«, že izoblikovalo svoje informacijsko teoretske kanale in da v tem eksistenčno ni vezano na »TRIBUNO«.

Temeljni kriterij, ki ga postavlja »TRIBUNA« ni niti neko favorizirano področje niti vnaprejšnja garancija teoretske pravovernosti, pač pa tista kritična odprtost do problema, ki svojega predmeta, v želji po radikalni kritiki, ne zožava kot nespremenljivega.

Kljub temu, da je šlo pri zamjenavi »vodilnega tandema« pravzaprav le za notranjo rošado v uredništvu, s čimer ostaja, kot že rečeno, uredniška politika zvesta dosedanji »generalni liniji«, pa to ne pomeni, da »TRIBUNA« v nekaterih potezah ne bo bistveno drugačna. Kakšna naj bi bila ta drugačnost?

Poleg že klasičnega očitka, da je »TRIBUNA« premalo študentska, informativna in žurnalistična in diskvalifikatorskega etiketiranja o »REŽIMSKEM UREDNIŠTVU«, je glavni očitek uredništvu, da je »duhovno mlačno, premalo radikalno...«

Res uredništvu ni skoraj nikoli šlo za ceni radikalizem revolverskih obračunov z »visoko politiko«, v katerih gre veliko smodnika iz slepih nabojev, ki merijo na eminentne predstavnike oblasti. Niti ni zaupalo v MOBILIZACIJSKO moč parol v stilu »NAJ ŽIVI PROLETARSKA REVOLUCIJA!«

Ne prvega ne drugega si ni nikoli postavilo kot merilo udarnosti. To še ne pomeni, da v nekem smislu očitek o nezadostni radikalnosti ne drži, toda naj se še toliko natolcuje, nikoli ni šlo za pomanjkanje osebnega poguma ali še huje, za namen konformizem in mlačnost, ki je iz njega rezultirala. Na eni strani ni bilo mogoče podedovati klasičnih tribunskih štosov, saj jih je prevzela in dodatno razvila »MLADINA«, po drugi strani pa smo vseskozi dvomili o njihovem dejanskem učinku, kajti v svoji neodpornosti do gladkega požiranja hitro postanejo prevleka moralne poze, ki se preko distance smeja skuša zakriti pred svojo lastno podobo. Tu ni šlo le za provokativne štose, ampak za skepticizem do že prehojenega in »duhovno mlačno« lahko znotraj tega skepticizma razumemo kot avtentično »POZO« iskanja radikalnosti, ki ni hotela v že formirane kalupe. Odpoved klasičnemu novinarsko-političnemu angažmaju je tako istočasno bila poizkus, da se ubeži njegovi nezadostnosti in rezultat pretirane skrbi, da bi lastno prizadevanje uslo kastracijski usodi trga z idejnimi blagom. Vendar so zakoni trga nekaj objektivnega, od volje posameznika neodvisnega, tudi na tem posebnem področju proizvodnje in poizkušati jim ubežati je toliko kot samega sebe zapreti v kletko. Ko ni ničesar več, česar se ne bi dotaknil strupeni dih menjave, ko se lahko zavest opredeli samo še prek tega, kar ni, postane Brechtovo vprašanje »Kako iz nje (resnice) narediti orožje?« pravzaprav vprašanje, kako ne zapasti v iluzijo, da resnica že zato, ker je resnica, ubeži usodi trga, kako kljub tej usojenosti trgu ohraniti na njej nekaj, kar se bo uprlo zdravorazumski vnaprejšnji konsumpciji in tako vsaj potencialno prisililo zavest, da skusi tisto nekaj, česar ni zmožna dati po svoji čisti formi in se ji zato stalno upira.

Ostane še vprašanje, kako to orožje razširiti med mnoge? Ko je enkrat jasno, da je tudi resnica blago kot vse drugo, jo je treba pač obravnavati po zakonih prodaje. Drugačnost »TRIBUNA« bo zato na neki način po vsebini delna vrnitev k staremu — klasičnemu novinarsko-političnemu angažmaju in politični provokaciji znotraj nestabilnih okvirov pravil igre. Niti najmanj pa to početi ne misli biti samo sebi namen kot tudi nima samo golo funkcije povečanja prodajnega učinka. Ostaja namreč še tista avtentična destruktivnost, ki se posmejuje nujni lastnega početja tako, da malič njegovo formo.

Damoklejev meč obsodbe ne visi več nad glavo odg. urednika, zato smo zaenkrat rešeni formalnega objema Justice.

A. KLEMENC

PRISPEVEK K MLADINSKEMU KONGRESNEMU TURIZMU

PRISPEVEK K MLADINSKEMU KONGRESNEMU TURIZMU
ali 4 dni kongresa AIESEC na obali Jadranskega morja

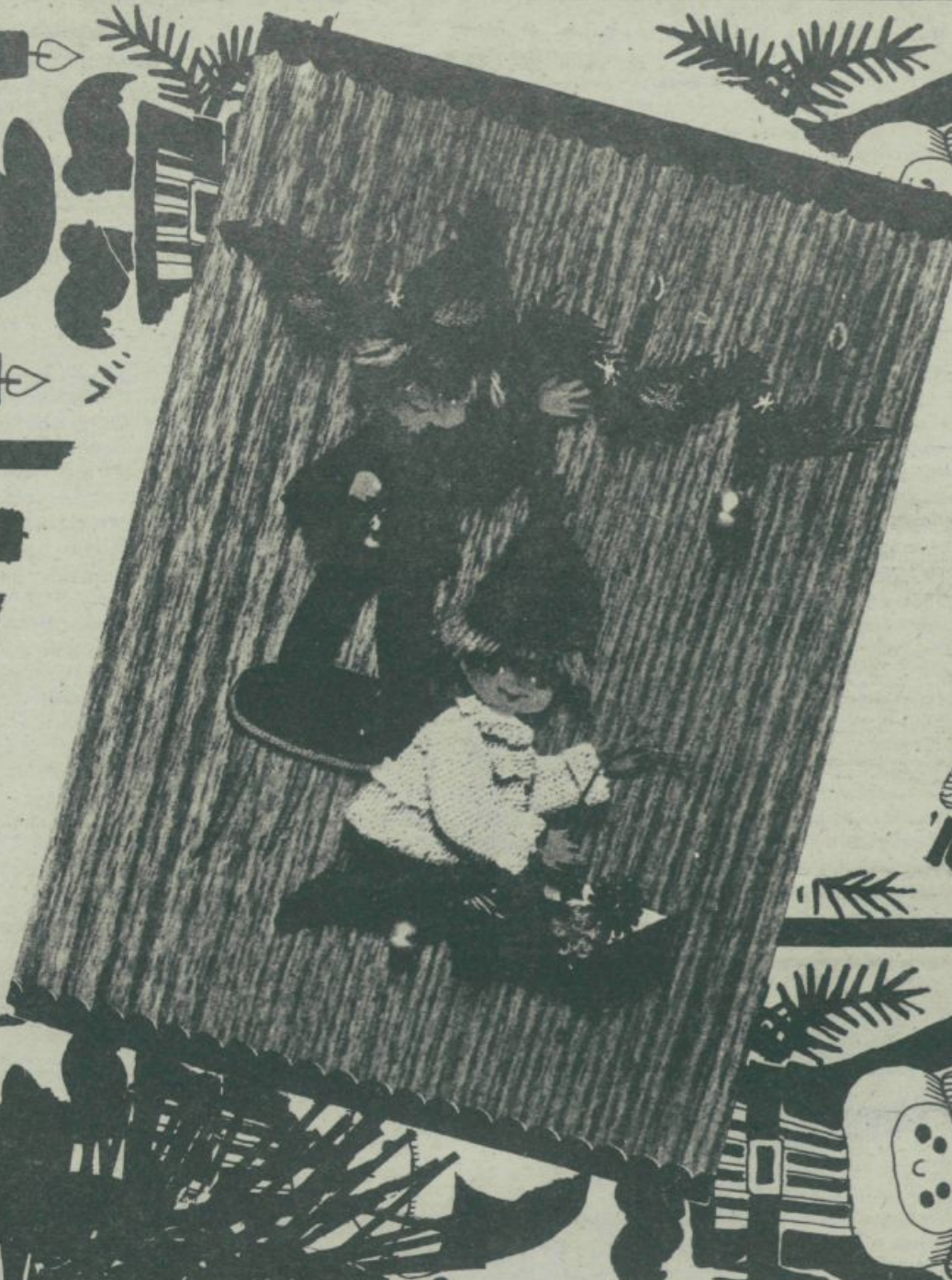
Od 6. do 10. decembra je bila v turističnem naselju »Belvedere« v bližini Izole 45. skupščina AIESEC (mednarodne organizacije študentov ekonomije). Na kongresu je bilo prisotnih okoli 150 delegatov, študenti z 19 fakultet ekonomije, organizacije dela in hotelirstva iz cele Jugoslavije razen s Kosova. To je bil pomemben prispevek k razvijanju »bratstva in enotnosti-narodov in narodnosti«. Uradni jezik skupščine je bil srbohrvatski, ostali jeziki so bili enakopravno zastopani v »neuradnem« delu. Organizacija AIESEC obstaja pri nas več kot 30 let in skrbi za izmenjavo strokovnih praks študentov ekonomije, za izmenjavo znanj in za učenje tujih strokovnih jezikov.

V teh 4 dneh so delegati veliko delali, debatirali, največ pa so masovno poslušali. Upamo, da so se tudi naučili kaj, kar jim bo koristilo v nadaljnjem strokovnem ali privatnem življenju. Delegati so imeli priložnost izmenjati veliko svojega znanja, ki so ga pridobili s svojim dosedanjim študijem. Za dobro počutje delegatov je bila odgovorna sekcija AIESEC na ljubljanski ekonomski fakulteti. Priprave so bile dolge nekaj mesecev. Poleg tega so porabili okoli 20 starih milijonov za pripravo. Za uglaseno petje tovarišev delegatov je organizator ponatisnil »song book«. To je še en podatek več, da je bila organizacija popolna. Delegati so se veselili in zadovoljni razšli in do naslednje skupščine v prvi polovici 1985. leta bodo nabirali nove izkušnje, ki jih bodo povedali svojim tovarišem, s katerimi že leta in leta sodelujejo na svojih skupščinah.

Prvo dejanje

Mesto za kongres je bilo zelo dobro izbrano. Za dobro delo in počutje mladih, ki so že tovariši delegati, je bilo na razpolago turistično naselje »Belvedere«. Vse dosedanje skupščine so bile »alergične« na znane turistične kraje. Položaj za kongres je zelo lep. Tu je morje, lepi pogledi, mehke postelje.

Zelo pomembno je tudi to, da je v bližini Trst. To prednost je skupina delegatov izkoristila in obiskala »ex« največjo jugoslovansko trgovino. Ostali delegati so debatirali in niso opazili odsotnosti skupine. Sestanki so bili maratonski, po cele dneve so delegati delali v delovnih skupinah in na plenarnih sejah. Devetdeset odstotkov diskusij se je vrtelo okoli statusa in financiranja AIESEC. Zanimivo je da ta vprašanja krožijo na njihovih skupščinah že leta in leta in na vsaki skupščini se veselo vračajo na te teme. Vprašanje financ je delikatno, ker so zahteve velike in pri tem ta organizacija dobiva denar na podlagi »sistema zvez in poznanstev«. Največji del denarja je pridobljen za sodelovanje na skupščinah in raznih mednarodnih kongresih. Letno sta na nivoju Jugoslavije organizirani po dve skupščini. In tako se dvakrat na leto »mlati slama«, a vse to plača združeno delo oz. delavci. V mnogih primerih se sredstva, za delo razen iz virov ZSM dobijo po osebnih zvezah, tako za da so zelo zaželeni člani sinovi in hčerke direktorjev dobro stoječih firm. In kakšni so rezultati teh delovnih sestankov? Ali pride do povečanja sodelovanja s tujino? Odgovor je: Ni nujno. Lansko leto fakultete v Ljubljani, Osijeku in Skopju niso poslale nobenega študenta na strokovno prakso v tujino. Razlogi za to so bili finančni in tehnični problemi. To pomeni, da poleg dveh skupščin, tovariši delegati niso

delali kako naj pošljejo svoje sošolce—študente na strokovno prakso v tujino. Mogoče je potrebna še ena skupščina, na kateri bi se razpravljalo o teh vprašanjih. Eno je zanesljivo: AIESEC-ovci dajejo pomemben prispevek za razvoj kongresnega turizma.

Drugo dejanje

Študenti, ki so sodelovali v delu skupščine, so se povečini dobro poznali. Veliko jih je že bilo na prejšnjih skupščinah in na drugih skupnih delovnih in turističnih srečanjih. Med njimi je neformalno tekmovaljevanje. Tisti, ki so se udeležili konferenc že šestkrat dobijo status »delegata veterana«. Najuspešnejši je delegat Škoro. Sodeloval je celo na 14 skupščinah. Najbolj neumno v zvezi z njim je to, da so »posebne časti«, celo že ime, »mitske značilnosti« in nevarno se je približal titulu »bog«.

Delegati na skupščini so bili zelo uradni in znanomovani z dovolilnicami (brez fotografij). Študenti, ki so sodelovali na skupščini, so dober primer študentskih elit, ki so vzeli mladinske zadeve v svoje roke in počasi »grickajo« ugodnosti, ki jim jih te nudijo. Mladšim je vstop otežen, zato pa so »veterani« organizirani v svetovni organ in mladšim študentom pripovedujejo, kako je na strokovnih praksah in skupščinah AIESEC v deželi in tujini. Poleg teh domačih skupščin se organizirajo še mednarodne konference. Pri tem aktivno sodelujejo tudi jugoslovanski delegati. Na kongresu v Atenah je bilo celo 30 delegatov iz Jugoslavije od skupaj 150 delegatov, ki so bili na

konferenci. Tudi ta podatek govori, kako so aktivni AIESEC-ovci. Poleg Aten so bili kongresi še na Dunaju, v Franciji, na Madžarskem itd. Tako delo te organizacije dobiva razsežnosti »iger brez meja«. Na skupščini v »Belvedere« so bile najbolj obiskane prireditve večerne zabave. Celotni stroški skupščine so bili čez sto starih milijonov. Če malo trezno razmislimo, gre za organizirano zaplavljanje denarja. AIESEC-ovci bi se lahko dogovorili in izmenjali izkušnje na bolj racionalen in cenejši način.

Brez konca

Ko so v Beogradu študenti protestirali v študentskem mestu, zato ker so cene dvignili za več kot polovico in se je njihov družbenoekonomski položaj poslabšal, so AIESEC-ovci iz Beograda poslali na skupščino 22 delegatov. Na razne mednarodne konference je organizacija AIESEC na Ekonomski fakulteti v Beogradu poslala skupaj lansko leto 16 delegatov. Skupni stroški, od katerih jih je največ odpadlo na delegate in delegacije, so bili lani 46 starih milijonov. Za ostale fakultete nisem našel podatkov. Pri njih so tudi usmeritve za aktivno sodelovanje na domačih in mednarodnih konferencah. Po tem kako se obnašajo do denarja, bi človek pomislil, da so iz Jugoslavije. Zdaj, ko se govori o varčevanju, AIESEC-ovci »razsipajo« denar. Ve pa se, na čigav hrbet gre vse to. Na hrbet delavcev. Na hrbet tistih, ki imajo »oblast« v tej deželi (dol z lažmi in tistimi, ki jih govorijo). Ko so v Ljubljani boni za simbolično povečanje standarda, a predvsem za »zapiranje ust študentom« in ko v Beogradu študenti organizirajo posebne »gladojne stavke«, pa delegati AIESEC v polnoštevilni udeležbi debatirajo na obali plavega morja. Debatirajo in uživajo, in to se jim zdi normalno. Zakaj pa ne, saj oni mogoče ne vedo, da je ekonomska kriza in mogoče je dober del niti ne občuti. Kriza je, samo ne za vse. Na svidenje do naslednje skupščine.

P. S. Ne smem pozabiti pohvaliti delegatov na 45. skupščini AIESEC, da so se primerno obnašali na zabavah in da ni bilo večje škode na družbeni lastnini. Na zabavah so se dostojno obnašali, tako da ni tako razbitih kozarcev po tleh, kot se to lahko dogaja, ko se »srečata« mlada kri in rdeče vino na obali morja.

G. A.

Srečno
novo
leto

Mislím, da je treba poudariti, vsaj na začetku, tudi to, da je teologija osvoboditve izjemno kompleksen pojav, razvejan in dinamičen. Na enem predavanju lahko resnično osvetlimo samo nekaj, ampak postavil bi izzivalno vprašanje. Kaj je pravzaprav v teologiji osvoboditve tisto, o čemer nekateri govorijo, da je »kopernikanski obrat« v teologiji, v mišljenju in v praksi cerkve?

Sam bom poskušal povedati svoje mišljenje. Teologija osvoboditve je morda po reformaciji prvo resnično živo gibanje v cerkvi, ki je zmirilo duha in življenje. Zakaj?... Približno predvsem za to, ker je bila poudarek eni plati življenja, ki je bila prej zapostavljena in to je socialna dimenzija življenja. Če se je prej govorilo o bogu — o osebi, o vključno osebni razmerju z njim, potem ta teologija pomeni obrat, se zane marja sicer tega, nikakor ne, vendar so zanjo z refleksijo in za svetlitev z evangelijskega vidika ravno tako pomembni politika, gospodarstvo, kultura, skratka celotna družba in v tem horizontu vidi teolog kot tak ravno tako milost in protimilost, osvoboditev in greh. To je prvi izziv, ki je za tradicionalno teologijo do neke mere nedoumljiv. Drugič — ustvarila je zgodovinski subjekt, ki jo ureničuje, kar evropskim teologijam manjka, cerkev kot institucija in kot baza se je morda prvič v zgodovini resnično opredelila za malega človeka in gleda z njegovih pozicij na njegovo reševanje, ne z vidika kapitalista in ne z vidika srednjega sloja, ampak z vidika tega malega človeka. Dobila je institucionalno podporo v drugi in tretji latinsko-ameriški škofovski konferenci. Če je ne bi, bi verjetno šel tok teologije osvoboditve v drugo smer. Kaj pomeni integralna osvoboditev, o kateri Instrukcija močno dvomi? Gre resnično za integralno, za osebno, družbeno, politično osvoboditev? Kaj pa razmere med socialnim in osebnim grehom? Ne smemo pozabiti, kaj pomenijo mučenstvo in mučenik ter politično svetništvo za teologijo osvoboditve. Kaj pomeni izziv za evropsko mišljenje?... Mislím, da če karkoli od tega pozabimo ali poskušamo dati na tretji tir, bistveno skrnemo to, kar imenujemo teologija osvoboditve.

konkurenco. Na eni strani svobodna konkurenca gotovo človeka vzpodbuja k podjetnosti. Ampak kaj svobodna konkurenca lahko tudi naredi: iz človeka, ki je bil pošten, naredi nepoštenjaka, ker drugače te konkurence ne vzdrži, ker drugi tako delajo in tako dalje.... V nekem oziru lahko rečem »kopernikansko« bojim pa se, da bi pri mnogih naštetih na nerazumevanje, saj bi rekli, da je zdaj teologija osvoboditve vse iznašla in smo prej vedno po napačni poti hodili, kakor vedno reagirajo, kadar postavš tako trditve. Drugače pa se jaz popolnoma strinjam. Popolnoma.

MARJAN STRAJNAR: Kljub temu bi malo moral dialektično nasprotovati. V istem intervjuju, ki ste ga v dvakrat ali trikrat omenili, Boff pravi: Mi smo preboleli, premagali Ojdipovski kompleks evropske teologije mišljenja. Več ali manj so vsi študirali po Evropi. Sprašujem se: Zakaj teologija osvoboditve v Latinski Ameriki ni pristala v politični teologiji? Šestdesetega leta se je tam ravno tako pojavila teologija zemeljskih resničnosti, teologija razvoja, teologija odvisnosti, teologija revolucije, a nobena ni dominirala, se ni ustalila. V teologiji osvoboditve so se šele izkristalizirali. Kje iskati vzrok?

Dr. GRMIČ: Teologija osvoboditve je prav zaradi tega, ker je gibanje, ker je gibanje. Leonardo Boff je to rekel zelo lepo — to je gibanje, ki izhaja iz ljudstva, ki izhaja iz konkretnih problemov, ki izhaja iz problema te revščine... iz teh krivic, ki se godijo ljudem. In ker so hkrati v teh skupnostih začeli študirati Evangelij, in jih je skupno prebiranje Evangelija in obenem uporaba Evangelija za čisto konkretne razmere, pripeljalo do tega, da so dejansko čisto drugače reagirali, kakor bi reagirali, če bi recimo to teologijo delali teologi tam za katedro, kjer ne bi imeli nobenega konkretnega stika s konkretnim življenjem in celo revščino....

MARJAN STRAJNAR: Če Boff pravi, da on meni, da teologija osvoboditve ni nadaljevanje in niti veja politične teologije, se strinjam, da je konstitualna teologija, prostorsko in časovno opredeljena, tam je nastala, ne more se ponoviti v Evropi, ponoviti se pa ne more zato, ker ji manjka zgodovinski subjekt. Evropskim teologijam očita predvsem to, da so znanstvene na teoretični ravni, radikalne in levičarske — zlasti nemška in francoska — in v tem smislu je lahko latinsko-ameriška konservativna, vendar pa je bistvena razlika, ko se slednja spusti na praktični nivo. V Latinski Ameriki je zgodovinski trenutek tak, razmere so druge in imajo svoj subjekt, ki jo lahko uresničuje. To je zelo pomembno.

Dr. GRMIČ: Teološki misli na Zahodu oziroma v Evropi moramo res očitati predvsem to, da je bila vedno napredna, a ločena od življenja, npr. teologija nekega Moltmana ali pa tudi nekega Metzja in tako dalje.... Toda povsod nekaj manjka in to je zakoreninjenost v razmerah, zakoreninjenost v človeku, sočustvovanje s človekom. V Lat. Ameriki je tudi Cerkev postala drugačna in zaradi tega se je lahko razvila teologija osvoboditve. Cerkev je spremenila svoj obraz, se čisto drugače obnaša. Tudi hierarhija stopa sedaj med ljudstvo in se je postavila popolnoma na stran revnih, na stran zatiranih.

DUŠAN RUTER: Marjan pravi, da v Evropi ni zgodovinskega subjekta. Na vsak način se pa lahko konstituira, ne. Tu bi jaz vpeljal distinkcijo, ki ste jo vi sicer že nakazali. Takšna distinkcija je med dvema psihološkima terminoma: introjektivna in asimilacija — oba sta povezana z dvema različnima pristopoma in s tem, kako lahko človek nekako ravna. Človek se lahko ponavadi takole obnaša: če mu nekdo servira bolj ali manj abstraktno ideologijo, ki je on bolj ali manj ne razume, bo seveda do nje pasiven in jo bo introjiciral, sprejel jo bo vase, ker je njena avtoriteta posredovana, ne da bi se dosti kritično obnašal do nje in bo sledil avtoriteti. Iz tega v glavnem ni nič in subjekt se ne konstituira (to je bilo tudi v primeru klasične teologije ali kakor koli jo že imenujemo), ker ljudje enostavno niso sposobni asimilirati oziroma nimajo možnosti, nimajo pogojev, da bi bili taki. Drugi pogoj, preko katerega se konstituira ta subjekt, je asimilacija, to spuščanje škofov na raven navadnih/malih ljudi, ko jim posredujejo to isto ideologijo skozi nekatere konkretne probleme, tako da jih oni razumejo in jih zlahka asimilirajo. Tukaj vidim velik problem takšnih revolucionarnih in nevemkajšnih še gibanj — povedati isto stvar na čisto preprost način, da bo vsak človek lahko razumel, povezano z določenimi aktualnimi problemi. Seveda takoj naletimo na vprašanje iskrenosti. Samo reflektiral sem, nič drugega.

Dr. GRMIČ: Saj je zanimivo, da je Leonardo Boff napisal tudi nekaj čisto teoloških knjig, ki pa, teološko gledano, niso napredne. To so dokaj konservativni pogledi na posmrtno življenje ipd. Toda v tej teologiji je napredno to, da se je spustila med uboge in načela vprašanje, kako naj preprost človek, reven in zatiran, živi v neki družbi kot kristjan in kaj je njegova naloga.... in da tukaj sedaj ni nekih višjih in nižjih teologov, ampak da smo vsi teologi in da vsi razmišljamo o teh stvareh in da razmišljamo skupaj. To je velika stvar.

BORIS: Ali je po vašem mnenju to gibanje tako močno, da mogoče lahko začne spremembo ali celo razkroj obstoječe cerkvene organizacije in hierarhije?

Dr. GRMIČ: S tem se seveda strinjam, ker sem tudi sam tako to stvar razvil. Edino nekaj bi rekel. Izrazi, kot je »kopernikanstvo«, so vedno vprašljivi. To pa zaradi tega, ker nekateri potem rečejo — češ, pretiravajo, pretiravajo... Če nekako zgodovinsko gledamo na te stvari, ne moremo reči, da se je TO pojavilo naenkrat, da je z neba padla, ampak da ima gotovo tudi svoje prednike, se pravi, da je zakoreninjeno hkrati tudi v nekem razvoju, razvoju teologije, kajti teologije nikdar ni vodila samo ena pot, ampak jih je bilo več odprtih. In z nekaterimi od teh poti se teologija osvoboditve povezuje, predvsem pa bi tukaj hotel omeniti politično teologijo nekega Metzja, o kateri vsi priznavajo, tudi Leonardo Boff, da so se dejansko marsikaj od tam naučili, ampak kakor rečeno, on postavlja tukaj veliko razliko. Kljub temu, da je tudi politična teologija — zelo praktična, vendarle ne postavlja dovolj v ospredje teh problemov, teh tem, katerih se loteva teologija osvoboditve. In še vedno tiči le v evropskem območju, se pravi, da gre še vedno za tisto vprašanje, po katerem naj bi se teologija osvoboditve razlikovala od evropske teologije — namreč vprašanje — znanost/vera, ne pa vprašanje družba/vera ali pa moje praktično življenje v družbi, kakor je to Leonardo Boff zelo lepo povedal. Meni se zdi, da je to tista opredelitev, iz katere potem vse druge nekako izhajajo ali pa vsa spoznanja izhajajo prav iz tega. Kaj pomeni ta popolna osvoboditev človeka, integralna osvoboditev ali, jaz bi rekel, integralno odrešenje. Integralno odrešenje ni samo rešenje mené kot posameznika greha — ampak gre hkrati tudi za takimenovani kolektivni greh ali pa strukturalni greh. Se pravi, da so neke razmere take, da so po svojem bistvu grešne in da človeka po svojem bistvu zaslužujejo in ga napravljajo vedno znova grešnega. Tukaj lahko mimogrede omenim svobodno

Dr. GRMIČ: Mislím, da ne. Gre morda za razkroj tradicionalne organizacije, ali pa recimo, tradicionalistične organizacije. Razkroj organizacije Cerkev, sploh pa je vprašanje prihodnosti, ampak zaenkrat, teologija osvoboditve nima takih težav, niti ni opaziti opisov, da bi šla za tem. Gre predvsem za to, da bi Cerkev dobila poleg tega, da bi njeno poslanstvo bilo res evangelijsko, tudi evangelijsko ustavo. Ta pa je zelo jasno izražena tam, kjer Kristus pravi: »Vsi ste pa bratje, ni ne učenika in ne vodnika, vi vsi ste pa bratje.«

NEZNANI DISKUTANT: Kot v ekonomiji je tudi v cerkvi. Dialog sever-jug, ki se mora razrešiti. Bistveno in pomembno pa je to: ne gre za Boffa ali Gutieresa, ki nista samo dva teologa, za njima je, ne bom rekel, cela institucionalna Cerkev v Latinski Ameriki, tudi tam so trenja, pa še kakšna, ampak za njimi so kardinali, so škofje, je baza.

Dr. GRMIČ: Mislim, da se je pravzaprav že začel proces, ki pomeni na neki način zblíževanje. V Rimu se že slišijo glasovi, ki gredo v drugačno smer od Ratzingerjevih formulacij. Gotovo pa je: Če bi v Braziliji bil samo Leonardo Boff ali pa v Peruju samo Gutierrez ali pa v Salvadorju samo Subrino, bi z njimi že zdavnaj obračunali. Ampak ravno to ni res. Ravno to je tisto, kar je Boff tako odlično povedal — tó je gibanje, to ni neka papirnata teorija, to je gibanje in gibanja ni mogoče kar tako uničiti. Razen tega, pa je gotovo res, da če bi nekdo prišel tja in tam nekaj časa živel, pa videl vse te stvari, bi najbrž imel drugačno mnenje o teologiji osvoboditve, razen če bi prišel z velikimi predsodki. Ravno ko sem bil na Švedskem, se je vrnil neki švedski škof, ki je bil dotlej velik sovražnik TO in dal tako izjavo, ki je presegala mnenja drugih škofov, ki so se že prej bolj ali manj sprizajznils s TO. Rekel je: »Jaz sem vse to videl, jaz sem vse to doživel in ne morem drugače.«

ISTI NEZNANI DISKUSANT: Mislim, da teologija osvoboditve ravno zato, ker je gibanje, ker izhaja iz človekovih potreb, oziroma so jo človekove potrebe in stanje in družbene razmere v Južni Ameriki porodile, vodi oziroma teži po svoji naravi k razkroju cerkvene organizacije. Zakaj? Kolikor sem razumel zdaj, pa kolikor sem že prej prebral v Naših Razgledih o tem, se mi zdi, da se usmerja k človeku v njegovem položaju in izhaja iz tega, da bi ga spremenila. In če uspe s svojo miselnostjo obstati znotraj Cerkev, potem to pomeni, da je Cerkev nanjo pristala in bo morala pač priznati toliko miselnosti znotraj sebe, kolikor je položajev ljudi na tem svetu, kajti drugačen je položaj človeka na Japonskem, v Južni Ameriki, v Avstraliji, na Bližnjem Vzhodu, v Aziji — Kolikor jaz poznam cerkveno hierarhijo in cerkveno miselnost, ta izhaja iz enega edinega in vsemogočnega, temelji na eni in univerzalni resnici pa konec. Dejanska resnica pa je taka, da je ogromno teh resnic. In teologija osvoboditve po mojem mnenju, dejansko po svoji naravi vodi k razkroju. Če se bo cerkvena hierarhija hotela obdržati taka, kot je, ne bo smela priznati, sicer bo začela sama svoj grob kopati.

Jaz ne predvidevam razkroja, predvidevam pa reformo. Reformirala se pa cerkev gotovo bo. Do razkola ne bo prišlo, dejstva pa bodo šla v tej smeri, da bomo imeli, kakor sem rekel, policentrično Cerkev, da bomo imeli pluralistično teologijo itd. Še posebej ko se bo baza uveljavila. Tem bolj, čim bolj se bo baza uveljavila. Baza s svojimi konkretnimi problemi, baza s svojim konkretnim izkustvom.

..... Teologija osvoboditve je gotovo izredna revolucionarna socialna doktrina, pa ne samo doktrina, ampak tudi gibanje, ker je iz njega kot pojmovna doktrina tudi gotovo rasla in se razvijala. Zelo zanimivo je bilo razmišljanje o lokalnosti tega pojva. Verjetno je, da bo imela vpliv na ves tretji svet, morda pa tudi na mnoge stične točke z tistimi gibanji, ki imajo za svojo osnovno mark-sizem ali kakšno drugo revolucionarno misel, ni sporno. Zanima me, ali bi lahko profesor Grmič, ki je v našem prostoru, eden izmed pionirjev in protagonistov teologije socializma, ki pomeni tudi nov način razmišljanja o veri, o verskih resnicah iz obzorja socialistične družbe in njenega razvoja, še posebej, ker menim, da je velik del naše cerkvene in teološke doktrine rezerviran do socializma in je, kot ugotavljajo nekateri zamudil svoj stik in povezavo z delavskim gibanjem, in lahko zamudi še drugo zgodovinsko priložnost, ki se mu ponuja, da razmisli o teologiji osvoboditve in jo premisli ter naredi »kopernikanski« obrat z vidika socialistične družbe, potegnile kakšne zveze ali sorodnosti med teologijo osvoboditve in teologijo socializma.

Dr. GRMIČ: Mislim, da se v nekaterih temeljnih izhodiščih teologija osvoboditve in teologija socializma pokrivata. Tudi v tem, da teologija socializma hoče dejansko izhajati iz konkretnih razmer in si zastavlja vprašanje, kako naj jaz kot kristijan živim v socialistični družbi, kakšne so moje naloge, kakšno je moje poslanstvo in kakšen izziv so zame socialistične vrednote. Da se moram spremeniti, da moram začeti drugače misliti. Tudi to je pomembno. Kakšen izziv, v čem bi moral začeti drugače misliti? Mislim, da smo doslej v našem prostoru razvijali socialistično teologijo v tem smislu da smo odgovarjali na vprašanje: kako se včlenim v to socialistično družbo, pa vendarle ne tako, da bi potem preprosto vse odobravala, ker tega danes pri nas nihče ne dela, kakor veste. Vsi se samo kritiziramo. In zaradi tega mora biti gotovo socialistična teologija tudi kritična. Seveda pa je kritiziranje lahko dvojno. Jaz lahko kritiziram naravnost, lahko kritiziram indirektno. In s tem, ko postavljam nekatere stvari v cerkvi, kakršne bi morale biti, kako bi se morala cerkev tudi kaj učiti od socializma, pa od samoupravljanja itd., s tem hkrati tudi že povem, kako si zamišljam te stvari, kako bi morale biti tudi v družbi. Razen tega bi morala cerkev postati izziv za družbo s svojo ureditvijo, ki bi morala biti samoupravna, s svojim zavzemanjem za človekove pravice, ki bi jih morala najprej v cerkvi uresničiti. Lahko naravnost vsekaš po napakah, lahko pa govoriš tem, kako naj bi bilo in lahko govoriš, lahko postavljaš v ospredje socialistične vrednote, ne da bi se kakorkoli poistil s sistemom in potem s tem tudi sistemom poveša, kako bi mogle biti te socialistične vrednote uresničene. Tu so možni različni vidiki ali različni načini dela. Moj način je pač ta, da najprej vidim napake pri sebi in bi hotel najprej, da bi cerkev postala drugačna, da bo lahko bila izziv za družbo, da bi lahko v družbi res tako sodelovala, da bi bilo to hkrati tudi gibanje nove družbe, ne pa rušenje. Za to mi gre. Tudi v socialistični teologiji gre za osvobajanje, ker drugače biti ne more, ker če gre za odrešenje, gre za osvobajanje in dobro vemo, da se pojavljajo tudi v deželah realnega socializma mnoge alienacije, od katerih je treba prav tako človeka osvoboditi in vedno znova osvobajati. Pravzaprav mi gre za to, da bi tudi jaz v socialistični družbi odgovoril na vprašanje, kako naj v socialistični družbi živim kot kristijan. Tukaj sem jaz nakazal, da je pravzaprav to uresničenje tistega, na kar je krščanstvo pozabilo. Prej je bilo dobro povedano, da teologija osvoboditve uresničuje nekaj, česar prej krščanstvo ni nikoli uresničevalo, oziroma česar teologija ni videla. Tudi tukaj bi lahko jaz rekel isto. In da tukaj gre za neko sekularizirano krščanstvo. Če govorimo o socialističnih vrednotah, potem lahko rečem, da je to sekularizirano krščanstvo. Se pravi, da se te vrednote do neke mere pokrivajo z resničnimi krščanskimi vrednotami, četudi socializem o bogu ne govori. Danes sem tudi opozarjal na to, da socializem pomeni sekularizirano eshatologijo, z drugimi besedami — tisto o brezrazredni družbi itd. Če si tako predstavljamo, je to seveda realna utopija. Realna utopija, da me boste dobro razumeli — to ni utopija, ki bi si jo kar tako izmislil, to je realna utopija, to je nekaj, čemur se lahko samo približujemo, pa ne bomo nikdar v polni meri dosegli in isto velja, če hočete, za osvobojenega, vsestransko osvobojenega človeka v takoiimenovanem božjem kraljestvu. Tudi božje kraljestvo je realna utopija — se pravi — nikdar ga ne bomo v polni meri uresničili. Mi smo samo na poti k tej uresničitvi. Med tem božjim kraljestvom tukaj na zemlji in med socialističnimi vrednotami je najtesnejša zveza in to je tista druga stran krščanstva. To je tisti humanizem in to je tista socialna karizma, ki naj bi jo pomenilo krščanstvo, in na to smo mi večkrat pozabljali in zaradi tega smo se izgubljali v spekulacijah o onstranstvu, bogu itd... pozabljali pa na človeka. Tudi tukaj gre za nekaj, kar je v resnici bilo pozabljeno in prav to, kar je bilo pozabljeno, uresničuje socializem že od vsega začetka dejansko. Ampak zdaj ni nujno, da rečemo, kako socializem ni nič novega, da je samo krščanstvo. Ni res. Ni nujno tako. Mi moramo samo reči, da ker je socializem humanizem in bi moral biti humanizem, je zato blizu krščanstvu. In kolikor je krščanstvo humanizem, toliko je blizu tudi socializmu. Fromm pravi: »Jaz drugega socializma ne poznam. Ali je humanizem ali pa ni socializem.«

Tukaj vidimo sedaj stične točke, ker gre za osvobajanje, ker tudi v socializmu gre za osvobajanje, čeprav ne gre za tako osvobajanje kakor tam v tistih nemogočih razmerah. Človek se mora vedno znova osvobajati, ker vedno znova zapade, če hočete, v neko alienacijo ali pa mu o drugi pravijo.

..... (neznani diskutant): Meni se zdi, da je glavna poanta napada na teologijo osvoboditve, kot ste že sami rekli — omejenega napada, prav napad na marksizem in to po moje z vidika možnosti kakšnih prevratniških sprememb v socialnopolitični strukturi Latinske Amerike, kar se na primer dogaja v Nikaragvi, kajti v teologijo osvoboditve je mogoče na neki način zajeti socialni vidik principa upanja. Ne smemo pa nikakor pozabiti, kot se recimo v Nikaragvi dogaja danes, da tudi potem, ko zmaga neko gibanje, ki je tako na en način marksistično kot na drugi način krščansko, pride do neke situacije, ki ni odvisna zgolj od tega gibanja samega, ampak je odvisna od celotnih svetovnih razmer, ki postavljajo tudi samo situacijo v Latinski Ameriki v tako pozicijo, ko lahko konservativna kritika, tudi teološka, samo reče — kot vidite, vas je marksizem samo izkoristil, da je prišel na oblast. Po moje: je ost kritike pro teologiji osvoboditve naperjena ravno proti tej možnosti, ki bi prislo po tem socialnem prevratu, da se namreč razdvoji marksizem kot analiza družbe od nekega gibanja, ki ima neko krščansko ideologijo v sebi.

Dr. GRMIČ: Čisto prav imate. Samo nikdar ne smemo reči, da se je to gibanje samo po sebi sprevedlo v totalitarni režim, kajti prav v Nikaragvi bi po moje, vseh teh pojavov, ki danes so in ki zaslužijo kritiko, ne bilo, če ne bi ZDA in tisti, ki so bili premagani, to gibanje potisnili v brezizhodno situacijo, v kateri se potem tako obnaša, kakor se obnaša. Tudi to je treba upoštevati.

..... (neznani diskutant) Še pomembnejše je pa to, da v Južni Ameriki krščanstva ne razjeda ateizem, ampak človeka nevedno razjeda in tam kristjan mori kristjana. To je temeljno za Latinsko Ameriko. Vsi mogotci se imajo za kristjane in je sestavni del cerkve in ko Boff napada njihovo strukturo, mu očitajo, da vnaša razredni boj v pojmovanje cerkve. Ne gre izključno za institucijske razmere, ampak za to, kako je lahko član neke katoliške cerkve...

Dr. Grmič: tisti, ki drugega zatira in teologija osvoboditve o tem tudi govori, ko pravi: »S tem, ko hočemo uveljaviti naše poglede, dejansko osvobajamo tudi tistega, ki druge zatira. Tudi on bo slej ali prej spoznal, da to ni krščanstvo, kar dela in bo postal drugačen oziroma ga bomo prisilili, da bo postal drugačen...«

..... Jaz bi zdaj malce neosvoboditeljsko zaključil. Pravijo, da je treba zaključiti tam, kjer bi pravzaprav bilo treba nadaljevati, ampak da se ne izje do konca, da ostane nekaj šarma še za čuviti, bi se Dr. Grmiču zahvalil, vam pa tudi...

Srečno novo leto

Dr. GRMIČ: Jaz mislim, da bo sledilo ravno to, da se bo tudi hierarhija spremenila. Se pravi, da bo le slo v smeri neke reforme. Kajti zdaj ni nobenega izgleda, da bi lahko kakorkoli Rim teologijo osvoboditve preprosto zatrl. Razen tega je dokument nekatere stvari teologiji osvoboditve celo priznal. Zmotila ga je povezava z marksizmom in dejansko je ves drugi del dokumenta bolj obsodba marksizma kakor pa teologije osvoboditve. To je zelo zanimivo.

Danes imamo opraviti tudi s tako — imenovano črnsko teologijo, ki se hoče nekako inkulturirati prav v Afriki. Tudi v Južni Koreji se je razvila posebna teologija, pa v Indiji — zopet o istih stvareh na nekoliko različnih način govori in na drug način tudi dojemajo. To, kar sem omenil, da mora Cerkev postati policentrična, dejansko na neki način že postaja. Dobro vemo, da je sedanji papež nekaj časa gojil velike nade glede Afrike, da je mislil, da bo tam prišlo nekaj novega; tam bo prišlo tisto, kar je nekaj vredno. Pluralizem pa je tudi že v teologiji. Toliko smeri je danes v teologiji, da dejansko lahko nekoliko govorimo o pluralizmu v teologiji.

In ta pluralizem se bo vedno bolj uveljavil, o tem sem prepričan. S tem seveda ni rečeno, da ne bomo imeli nič več skupnega, tukaj gre za to, kar je za teologijo pomembno. Teologija je namreč refleksija o verovanju, o verskih resnicah. In dejansko vsi na neki način reflektiramo o verskih resnicah, vsi, ki smo verni. Tudi preprost človek reflektira. Včasih sem se pogovarjal s kakšnim kmečkim človekom, pa sem kar zijal, kakšne misli so mu prišle ob nekaterih stvareh, ki jih je nekje prebral v Svetem pismu. Kaj on vse razmišlja in v kateri smeri razmišlja! In to bo vedno bolj prisotno. Teologija osvoboditve izhaja iz izkustva. To moramo vedeti. Iz njihovega izkustva. Tudi drugod bo teologija vedno bolj izhajala iz izkustva, kajti danes se močno poudarja, da je vera predvsem izkustvo, da gre predvsem za versko izkustvo. To versko izkustvo je lahko zelo podobno, je lahko v nekem pogledu celo isto, pa kljub temu bodo ljudje zelo različno govorili, se različno izražali.

ZA BOLJŠE RAZUMEVANJE SVINČENIH LET

Četrtek, 14. decembra. Bologna. Ura 9.30. Dve mladi ženski, oboroženi s samokresi vstopita v zlatarno v mestnem središču. Zlatar reagira, potegne pištolo izza pulta in začne streljati. Končni obračun spopada je, da je ena od napadalok pri priči mrtva, druga hudo ranjena. Ko ju identificirajo, ugotovijo, da sta teroristi levičarske skupine »Prima linea«.

Rim, istega dne. Ura je 19.30. Središče mesta. Kombi zasebne varnostne službe se ustavi pred veleblagovnico. Zaprisežena stražnika izstopita iz kombija in dvigneta inkaso celotnega dne. Več kot milijardo lir. Ko pridejo znova na cesto, se znajdejo pred tremi teroristi rdečih brigad. Dva možka in ženska. Eden je oborožen s kalašnikovom, druga dva z revolverji. Vname se spopad. Zaprisežena stražnika ubijeta enega terorista, hudo ranita žensko in sama padeta pod streli teroristov. Trenutno se borita s smrtjo v rimski bolnišnici. Ranjen je bil tudi mimoidoči. Žensko je rešil neprebojni jopič.

O vsem tem je vsedrjavni dnevnik »La Repubblica« poročal na 13. oziroma 14. strani. Vsekakor dober kazalec, kako so se taki primeri razrednega nasilja vsidrali v zavest in vsakdanost italijanske javnosti. Za tujca je tak odnos nerazumljiv. Za sabo nima izkušenj petnajstih let terorizma in političnega nasilja, ki je na trenutke imel videz prave državljanske vojne. Ne more si predstavljati italijanskih zaporov, prenebitih s teroristi (vseh barv, krivih in nedolžnih), ki še čakajo na sojenje. Verjetno bi danes ti ljudje tvorili politični kader marsikatero stranke. Terorizem je praktično zažgal generacijo kadrov, ki bi nastala v letih 68/69. In prav v tem obdobju moramo iskati korenine terorizma. Takrat se je v Italiji razbila iluzija ekonomskega booma, to je povišanje življenjskega standarda vseh ljudi. Delavci so občutili, da se jim krči standard. Prirejali so velike stavke, ki jih je vodila sindikalna zveza CGIL—CISL—UIL. Sindikat je resnično prvič nastopil kot politični subjekt v političnem dogajanju in dosegel uspeh za uspehom. Pri tem se je posluževal zakonitih metod. Tako obnašanje vsem ni ustrezalo. V raznih tovarnah industrijskega trikotnika Genova—Milano—Torino so nastale skupine, ki so uporabljale nasilje za politični boj. Zažigale so avtomobile predstojnikov, pretepale stavekokaze, sabotirale stroje itn. Vse to so počele v skladu s tradicijami levice, kot so recimo teorije dejanja, blankističnega zarotništva, psevdoleninističnega nastopa do marksistične teorije. Tem skupinam so se pridružile še skupine skrajno levičarskih intelektualcev in študentov. Kolo zgodovine je postavilo vse te ljudi iz resničnega življenja delavstva. Takrat se je namreč velika večina delavcev odločila za delovanje v sklopu sindikata in tudi KPI je pod Berlinguerjevim vodstvom ubrala z opustitvijo tipično leninističnih stališč povsem drugačno pot. Nasilneži so našli oporišča v tistih delih družbe, ki so bili resnično najbolj zapostavljeni. Rdeče brigade so bile precej popularne med delavstvom, ki se je z juga preselilo v industrijska središča in ki se je v velemestih postopoma getiziralo v razne periferične mestne četrti, kjer so bili najslabši socialni pogoji.

CRIMEN:

a) Posplošitveni ekskurz

Kriminaliteta je posebna oblika dedovanja v družbi, ki je najdalj časa povezana z moralnimi normami, ki jih je družba vzpostavila. Poleg tolerančnih okvirov neke družbe pa v njej obstajajo tudi pogoji za stanje in dejanja, ki jih moralno in institucionalno obsoja, zatreti pa jih ne more. Kakšni so ti pogoji, ali bolje rečeno, kriminalitetne lastnosti družbe?

Prilaščanje: Starih resnic o prilaščanju presežne vrednosti in izkoriščanju delavca v kapitalističnih odnosih ni potrebno na široko opisovati. Prav tako ni potrebe po novejšem skrivanju glave, če se enkrat omenimo, da se vedno ne izvršuje načelo, po katerem bi v socializmu delavci razpolagali s presežno vrednostjo. Obstaja torej več vrst tatvin: ene so zakonsko legalizirane, druge pa so prepovedane in so zanje predvidene sankcije.

Tekmovanje: Že rajni Thomas Hobbes je dejal: Homo homini lupus. Izreka ne gre posploševati na vse svetove in čase, res pa je, da mnogokrat drži. V tekmovalju za družbene vrednote ljudje ne izbirajo sredstev.

Urbanizacija in deagrariacija sta povzročili **razraščanje** mest in izolacijo posameznikov. Izolacija pa je eden od pogojev za kriminaliteto.

Toleriranje nekaterih nelegalnih družbenih aktivnosti: Pahljača takih aktivnosti je široka. Družba jih mora tolerirati, ker so **težko** dokazljive. Postale so že tako domače, da kmalu ne bodo več nelegalne. Brez VIP je človeku težko na tem svetu. Bolj smo seveda zgroženi, če gre za korupcijo...

Iz kriminalitetnih lastnosti družbe se selimo na kriminalitetne lastnosti posameznika. Psihologi jih delijo na biološke in psihične. Med osebami, ki so bile obtožene in obsojene zaradi kaznivih dejanj, je mnogo več moških. »Vodijo« v razmerju od 3 : 1 do 8 : 1 (v Jugoslaviji približno 4 : 1). Do takega razmerja pride zaradi tega, ker je ženska ekonomsko in socialno bolj zaščitena kot moški. Obratno razmerje pa je pri žrtvah. Tam je žensk znatno več. Precej časa je veljalo mnenje, da so delinkventne osebe manj inteligentne od nede-linkventnih. Novejše meritve to zanikajo. Verjemite tistemu, ki vam je ljubeš. Večina raziskovalcev pa se strinja, da je več delinkventnih oseb emocionalno nestabilnih, kot je to značilno za nede-linkventne.

Motivacija za kriminalna dejanja obsega več stopenj. Sama želja se pojavi pri skoraj vseh ljudeh. Toda od želje do realizacije je še toliko stopenj in ovir, ki nede-linkventnega človeka ustavijo, delinkventnega pa ne. Za tako dejanje je potrebna priložnost. Poleg priložnosti ne gre brez znanja in spretnosti, energije, emocionalne trdnosti in posebnega sistema moralnih norm. Če prestopijo še zadnjo oviro — strah pred kaznijo — jim ostane samo še izvršitev dejanja.

Vprašanje, ki se sedaj poraja, je, kako se je to skromno gibanje moglo spremeniti v tisti stroj, ki je za celo desetletje onemogočil demokratični razvoj italijanske družbe. Mnogi italijanski politologi (npr. Giorgio Galli) so razvili, po dokazih, ki se kopičijo na raznih procesih, tako da so za razmahom terorizma stale italijanske obveščevalne službe. Te naj bi podpihovale skrajno levičarsko nasilje in s tem usmerile volilce na desno. Za zgled jim je bila Francija po letu 68. V prvih sedemdesetih letih je general Dalla Chiesa imel precejšen uspeh v boju proti rdečemu prevratništvu. Kaj kmalu so ga premestili. Kadar pa je terorizem dosegel tak nivo, da ga ni bilo moč več obvladati, so ga ponovno poklicali. »Skesani« pripadniki skupine »Prima Linea« so pozneje dejali: »Če nas bi ustavili, ko smo metali prve molotovke, ne bi prišlo do ubojev.« Enostavno, toda kdo bi »moral« ustvariti plaz »oborožene partije«, ki se je spočela v sredi študentskega gibanja, katerega najsvetlejši liki so bili Giap in Guevara in katerega cilj je bil ustvariti »naš Vietnam« — **univerzah?** Smešno vprašanje, če pomislimo, da je bilo na začetku to gibanje tako slabo organizirano, da se ni zmožilo braniti niti pred policijskimi pendreki in solzilnimi bombami. To je bilo v letih 70—72. V študentskih demonstracijah leta 1977 so začeli peti samokresi P 38. Nekaj policistov je bilo ubitih. Ministrski predsednik Cossiga je izjavil med ploskanjem celotnega parlamenta, da ne bo dovolil, da bi sinovi rimskih buržujev ubijali sinove kmetov z juga, ki so oblekli uniformo. Pri tem morate vedeti, da v Italiji obstaja več vrst buržujev, ki streljajo na karabinjerje. Prav minister Cossiga je kasneje posredoval podsekretarju Krščanske demokracije Donat Cattinu tajne informacije o položaju njegovega sina Marca takrat enega od voditeljev Prime line, tako da je ta lahko pravočasno zbežal v Francijo. Napetost se je s časom stopnjevala. Rdeče brigade so stopile v totalno ilegalno, Prima linea v polilegalo, medtem kot organizacija Avtonomia operaia« deluje pri luči dneva. Tem trem organizacijam je uspelo ustvariti v državi ozračje stalne napetosti, psihoze terorizma. Rdeče brigade so s svojo vojaško zasnovjo ubijale in ropale po celi državi. Sodniki, policaji, časniki so živeli v stalni negotovosti. Napetost je dosegla svoj vrh z ugrabitvijo in umorom Alda Mora. V Italiji mnogi primerjajo Morovo usodo z usodo bivšega argentinskega predsednika Arambura. Ta se je (kot Moro) zavzemal za politiko odpiranja levici. Pred časom so mislili, da so ga ugrabili in ubili Montenerosi. Nekatere priče pravijo, da je umrl v zasebni bolnici pod nadzorstvom argentinske obveščevalne službe. Ni dvoma, da so Mora ubili brigadisti. Nihče pa še ni pojasnil, kako je dejansko prišlo do te odločitve.

Po tem dogodku se je zgodovina »oborožene partije« krvavo vlekla do ugrabitve ameriškega generala Dozierja. Takrat, glej čudo, so se vse varnostne sile **mobilizirale**, obveščevalne službe na enkrat aktivno delujejo. Pri preiskavi so sodelovale tudi znane mafijske družine. Vsa ta mobilizacija je kaj kmalu obrodila zaželene sadove in ameriški general je bil osvobojen s spektakularno akcijo posebnih oddelkov policije. Za to akcijo so bile italijanske oblasti pohvaljene od predsednika Reagana. Od tega trenutka dalje je teroristični fenomen, zaradi številnih aretacij, pričevanj številnih takoimenovanih »skesanec«, izgube socialnega zaledja in povezave z organiziranim kriminalom, doživljal hudo krizo, ki ga je praktično pripeljala do izginotja.

Prezgodaj je še, da bi lahko ocenili vse posledice, ki jih je za razvoj delavskega gibanja v Italiji imel terorizem. Z dokajšnjo zgodovinsko točnostjo pa lahko ugotovimo, s katerimi zgodovinskimi izkušnjami se je napajal. Rdeče brigade pravijo, da s tem, ko preganjajo reformiste, demokrate in druge, preganjajo tiste, ki dajejo spoštljivost državi zatiranja. Jasno se čuti prizvok »socialfašizma« tretje Internationale. Temu so priredili tudi različne anarhistične izkušnje, kot npr. Bakuninovo **poveljevanje** dejanja, povezovanje z organiziranim kriminalom (banda Bonnot). Kar se organizacije tiče, jim so bile zglede grupe SAP in GAP, ki so med vojno delovale za »Resistenzo« v mestih.

Danes ne moremo predvidevati, kako se bo končala zgodovina terorizma. Splošno upanje je, da se bo le končala.

Walter Škerk

b) Kriminaliteta pri nas

Statistično gledano je Jugoslavija precej mirna dežela (posebej če odmislimo, da v nekaterih predelih še vedno velja zakon »krvne osvete« in da imajo občani Novega Beograda doma precej »pokalic za samoobrambo«). Na leto zaradi raznih kaznivih dejanj obsojijo približno 6—7% polnoletnih državljanov. Seveda pa je statistika v tem primeru nezanesljiva, ker vsa kazniva dejanja niso prijavljena in ker vseh storilcev ne odkrijejo.

O stanju v Sloveniji pa piše Janez Pečar (TIP 10/84):

Dosedanje izkušnje na Slovenskem pa tudi narava kriminalitete so pokazale, da ne potrebujemo veliko poklicnih raziskovalcev. Menimo, da bi z desetimi visoko kvalificiranimi strokovnjaki lahko obvladovali najpomembnejša področja, ki so poleg obče kriminologije še kakšna njena posebna področja, mladoletniška kriminologija, penologija, viktimologija, socialnopedagoška ekologija, preventologija, družbeno nadzorstvo, kriminalistika in morda še kaj. Vse drugo bi morali tudi zaradi majhnosti slovenskega naroda raziskovati ad hoc, ker ni mogoče vzdrževati vsega, kar imajo veliki kriminološki inštituti bogatih držav in ker je tudi kriminal, zlasti konvencionalen, pri njih neprimerljivo nevarnejši od našega.

Seveda pa sama znanost na določenem področju ne more nič zoper neugodne družbene razmere, ki spodbujajo k deviantnosti ne le posameznika, ampak cele družbene strukture. Za naše razmere še kako velja izhodišče, po katerem ima vsaka družba takšno kriminaliteto, kakršno zasluži. Ker imamo inflacijo norm in težave, bi prav lahko pritrdil Tacitu, ki je dejal, »največ zakonov je v najbolj pokvarjeni državi«.

Jasmin
Držević

predsedstvo UK ZSMS Ljubljana:

1. Gorazd Čop — predsednik (FSPN)
2. Tomaž Vetrh — sekretar (FSPN)
3. Branko Sušterič — podpredsednik (Elektro fakulteta)
4. Zoran Thaler — član predsedstva (FSPN)
5. Mitja Horvat — član predsedstva (Pravna fakulteta)
6. Iztok Aberšek — član predsedstva (FF)
7. Janez Kopač — član predsedstva (Ekonomsko fakulteta)
8. Peter Novak — član predsedstva (Ekonomsko fakulteta)
9. Marta Macedoni — član predsedstva (Medicinska fakulteta)
10. Breda Pogačnik — član predsedstva (Biotehnična fakulteta)
11. Matjaž Jevnišek — član predsedstva (FSPN)
12. Andrej Klemenc — član predsedstva (FSPN)
13. Dušan Macura — član predsedstva (FF, FTK)
14. Bojan Petan — predsednik aktiva ZSMS v ŠC
15. Albin Pačlin — predsednik socialno-ekonomske komisije pri Univerzitetnem svetu

čitalnica in manjša čitalnica za revije. Da je prišlo do tega velikega podviga, gre zahvala najprej Raziskovalni skupnosti Slovenije ki je to investicijo finančno podprla, hkrati z njo pa tudi številnim institucijam in delovnim organizacijam kot tudi občini Bežigrad. Ta podpora je bila zelo široka, naleteli smo na razumevanje in zbrali potrebna sredstva, nekaj jih seveda moramo še, tako bo knjižnica obratovala in otvoritev pričakujemo prihodnje leto.

Tribuna: V zadnjem času se je za zidovi te ustanove porodila neka, rekel bi, precej drzna ideja o izgradnji osrednjega družboslovnega centra tu za Bežigradom. Bi nam lahko na kratko predstavili osnovno idejo tega centra, kaj bi vse ta center obsegal in kakšne so možnosti, da se ta ideja začne uresničevati ter seveda kdaj?

Dr. Peter Klinar: Na tej lokaciji, kjer stoji naša fakulteta je cela vrsta družboslovnih institucij, npr. Ekonomsko fakulteta, Center za samoupravljanje, dva mednarodna centra, Višja upravna šola itd. Koncept družboslovnega centra je že starejšega datuma, o njem razmišljamo že več let. V tem trenutku pa se kažejo realne možnosti, da ga tudi uresničimo. Predvidevamo, da nam bo Odbor podpisnikov samoupravnega sporazuma za gradnjo študentskih domov odobril sredstva za adaptacijo našega študentskega doma v okviru Študentskega centra. Še ustrenejša varianta pa je, da zgradimo nov študentski dom, ker sredstva za popolno adaptacijo ali novogradnjo niso bistveno različna. V primeru novogradnje, bi stari študentski dom namenili družboslovnemu centru, kar bi seveda pomenilo 10, da bi fakulteta pridobila prepotrebne prostore, da bi te prostore dobili tudi VUŠ in Politična šola, ki delujeta v naših prostorih in da bi se priključile še druge institucije. Tečejo že pogovori z Inštitutom za sociologijo in še nekaterimi drugimi. Mislim, da je koncept tega projekta realen, glede na to, da osrednje družboslovno knjižnico računalniški center že imamo, kar je primerno izhodišče za gradnjo družboslovnega centra. Ta družboslovni center bi veliko pomenil tudi v slovenskem prostoru in bi prav gotovo veliko prispeval k razvoju družboslovja pri nas.

Andrej Klemenc

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE, LJUBLJANA

EMIL FILIPČIČ:

BOLNA NEVESTA

Bertolt Brecht

SVETA NOČ

Dan, preden je bil Veliki kristjan
Z rojstvom na svet poslan,
Je bil trd, brez pameti in brez blišča.
Njegova starša sta bila brez prenočišča
In sta se zato tega rojstva bala,
Ki sta ga proti večeru pričakovala.
Kajti bil je letni čas, ko je bilo hladno,
A na koncu je vendar vse dobro bilo.
Proti večeru sta našla topli hlev,
Ki je med svojimi špranjami mah imel
In sta s kredo na vrata napisala,
Da so v hlevu ljudje in da sta ga plačala.
Tako je to noč teklo vse zadovoljivo
In seno je bilo toplo kar presenetljivo.
A vol in osel sta nadzorovala,
Da se bo stvar zares dobro izpeljala.
Iz jasic sta si starša mizo naredila
Ko sta od hišnega hlapca na skrivaj ribo dobila
(Kajti, ko se je hotel Kristus roditi
Se je moralo vse tajno in z zvijačo goditi).
A riba je bila dobra in ja zadostovala
In Marija se je svojemu možu smejala,
Ker je še veter proti večeru
Zmanjšal svoj mrz na znosno mero.
Ponoči pa celo kot fen topel bil.
Lep otrok se je v toplem hlevu rodil.
Ko že sploh ničesar več manjkalo ni
So še Sveti trije kralji mimo prišli.
Tako sta se mogla Jožef in Marija zelo zadovoljna spočiti.
Več ta svet za Kristusa ni mogel storiti.

GRADIMO, GRADIMO

Na FSPN se dogaja čudež. Gradi se in to v takšnim podvigom precej nenaklonjeni klimi, v kateri je vsak dvig študentskega in študijskega standarda greh »neproizvodne porabe«. Zato je že tak na videz nepomemben dogodek, kot je otvoritev nove razdelilnice hrane oz. bifeja vreden vse pozornosti. Vendar to ni edina sprememba te vrste, zato smo za razgovor zaprosili dr. Petra Klinarja, dekana fakultete, da bi nam pojasnil, kaj vse se še gradi in načrtuje.

Tribuna: Prejšnji teden je bila na FSPN slovesna otvoritev nove razdelilnice hrane oz. bifeja. Kako je do izgradnje tega novega objekta sploh prišlo, kakšni so bili stroški in kdo jih je kriš?

Dr. Peter Klinar: Vaše vprašanje je točno formulirano, otvoritev nove razdelilnice hrane v prostorih ob fakulteti je za institucijo, kot je fakulteta, ki se je pravzaprav ves čas razvijala v skromnih razmerah, pomemben dogodek tako za delavce v neustreznih prostorih, ki so bili higiensko neprimerni in zato smo se odločili, da v pomožnih prostorih ob fakulteti, ki so bili do nedavnega garaža, te prostore adaptiramo v novo razdelilnico hrane. Da je do tega prišlo, so z investicijskimi sredstvi pomagali: Odbor podpisnikov samoupravnega sporazuma o gradnji in adaptaciji študentskih domov in Izobraževalna skupnost Slovenije, nekaj opreme je prispeval tudi študentski center, nekaj sredstev pa je vložila Fakulteta. Gre prav gotovo za primerno opremljene prostore, ki za študentski-in delavski standard veliko pomenijo. Stare prostore v kleti pa namenjamo za družboslovno knjižnico in predvidevam, da se bova v tej smeri naprej pogovarjala.

Tribuna: Študentje to knjižnico nestrno pričakujemo, kajti stare knjižnice tako pravzaprav ne bi mogli imenovati. Nova knjižnica pa bo poleg preurejenih sodobnih prostorov bogatejša še za del fonda knjig Inštituta za sociologijo. Za kakšno in kolikšno bogastvo knjig gre? In kdaj bo ta knjižnica, ki je za študente nujni študijski pripomoček, zaživela?

Dr. Peter Klinar: Predvidevamo, da bo knjižnica začela delovati z novim koledarskim letom. Knjižni fond Inštituta za sociologijo se že seli. Kot ste dejali bo šlo za precejšnjo koncentracijo družboslovne literature, ki bo obsegala prek 120 000 knjig in na ta način dobivamo eno največjih, če že ne največjo družboslovno knjižnico v Jugoslaviji. V okviru te knjižnice bo seveda ne samo vrsta družboslovnih knjig in revij ter drugih dokumentov, saj bo knjižnica hkrati z modernimi sredstvi opravljala dokumentacijsko dejavnost. Naj rečem, da je ta akcija še toliko bolj pomembna, ker smo z njo rešili tudi del družboslovnih knjig Inštituta za sociologijo, saj je njihova knjižnica dosedaj delovala v neustreznih pogojih. Prepričan sem, da bo ta knjižnica služila študentom pa tudi širši javnosti in seveda tudi številnim raziskovalcem in pedagoškimi delavci. Naj rečem, da bo v okviru knjižnice delovala tudi lepa študentska

Zdi se, da slovenska gledališča v sezoni 1984/85 nimajo sreče s Filipčičevimi teksti. Ali pa morda teksti nimajo sreče s slovenskimi gledališči? Dokaz tega zanimivega paradoksa je že Altamira v Drami SNG Ljubljana. Toliko bolj pa po Ujetnikih svobode preseneča dejstvo, da se je ponesrečil poskus z Bolno nevesto tudi v Slovenskem mladinskem gledališču.

Gre sicer za dokaj tipičen Filipčičev tekst, a očitno slabši od Altamire, čeprav gradi na dveh, v slovenski dramatikah zelo znanih motivih. Prva linija je hrepenenjska (motiv Lepe Vide). Ta obvladuje in iz te izvira vsa Tatjanina in Adelina dejavnost (dramatičnost?). Obema služi hrepenenje kot možnost demaskiranja. Tatjana s svojo željo po primarnem, po ljubezni. Ker pa demaskiranje izvaja prav skozi optiko maske, nujno izgubi. Spozna ničnost poti in cilja v okviru lastne režije. Vendar Tatjana z vedenjem o svoji »tragični zmoti« ne propade v smislu antične tragedije ker Bolna nevesta enostavno ni tragedija in to niti ne želi biti. Sprva se še zdi, da je edina mogoča rešitev nekaj nevtralen, gledalčevi presoji prepuščen konec. Ko Tatjana zleze iz trdega oklepa nekakšne bube, se odpre pred njo nešeto možnosti. Ona izbere tisto simbolično: sede na motor in se odpelje v noč. Gledalcu začne v tem trenutku (za katerega upravičeno misli, da je eden od poslednjih pričujoče uprizoritve) burno utripati domišljija. In verjetno bi že našel Tatjani in sebi primernejšo možnost od tiste, ki smo ji pričla v nadaljevanju predstave. Tu namreč predstava prestopi prag solzave melodrame, če si to želi ali ne. Gledalčevo domišljijo popolnoma zatre, ko ponovno pripelja Tatjano na oder — tokrat na invalidskem vozičku. Burka se sprevrže v moraliko. In povrh še didaktično. Od tu pa izvira zgrešenost celotne uprizoritve, ki si, če spregledamo vse drugo, vsaj sentimentalizma ne bi smela privoščiti.

Adelina linija je vzporedna, čeprav znotraj teksta nekoliko bolj ekstremna. Tatjana pristane na koncu na lastni negaciji in preobrazbi. Spozna svojo »krivdo« kot del kolektivne. Se obrne navznoter. Tu pa je tudi razlika med obema. Adela — Jožica se obrne nazven. Krivda je zanjo izven nje same, kriva je družba in ona (Adela) je le do skrajnosti prignana lastna brezizhodnost oz. izkrivljenost. Tu pa nehote naletimo še na drugi znani motiv iz slovenske dramatike — na motiv Jacinte iz Pohujšanja v dolini Šentflorjanski — pri Filipču sicer dokaj zbanaliziranega v Adeli—Jožici, slovenski ekshibicionistični (ambiciozni, a večno provincialni) kurbi (kulturi) sredi množice dokaj strpnega vseh pasem zagovednega folka.

Režiser Janez Pipan si je krčevito prizadeval, da bi stvari delovale plastično, aktualno in večplastno. Na žalost pa je ponovil le model, ki se vleče od Krsta pri Savici preko Strahu in poguma, a na svoji poti izgublja izvornost, svežino in moč. Tako ostaja na koncu le še rutina, fraza oz. poza. Estetika špektakla (ki ima navsezadnje temelj v eksperimentu) nevarno zdrsrne na račun neselekcije na nivo estetike tipičnega malomeščanskega teatra. Fragmentarnost posameznih sekvenc nima notranjega naboja, še manj v kontinuiteti vseh delov, ki bi jih vodila nekakšna osnova, tudi s teatralnimi sredstvi izražena linija. Režija v glavnem sledi zgodbi in jo bolj ali manj srečno vizualizira. Z elementi zunanega (neučinkovita scena, ki pogojuje še neučinkovitejšo mizansceno, ne opredeljena igra, ki pretirava z mimiko na račun izraza naivni »ekshibicionizem« nekaterih »erotičnih« prizorov itd.) se skuša zapolniti vzrel notranjega gibal uprizoritve same, kakor tudi igralskih kreacij. Prav zaradi tega se je večina igralcev oprjela že znanih šablona. Izstopal je le Gojmir Lešnjak. Zanimivo, saj je šlo prav pri njem za uprizoritev tipov, a je z domišljijo in disciplino igralskega pristopa v šablone vnesel dovolj lastne kreativnosti. igrali so še: Damjana Černe, Draga Potočnjak, Majolka Šuklje, Miloš Battelino, Olga Grad, Sandi Pavlin, Pavle Rakovec, Željko Hrs, Marko Mlačnik, Marinka Štern in Zdravko Zupančič. Režijo je ustrezno dopolnila kostumografinja Doris Kristič, strogo realistično, le v drugem delu z nadihom fantastičnosti. Scena Miodraga Tabačkogega je bila neinovativna, klasično neizvirna.

Bolna nevesta je tokrat, na žalost, rahlo utrujeno ponovila eno izmed znanih tem, s se bolj znanim uprizoritvenim instrumentarijem in mimogrede pristala na bolni predstavi.

Marinka Poštrak

**OBISKATI BENETKE IN SE HRANITI OB SPOMINIH NA GE-
NEJNE UMETNOSTI**

Venezia — serenissima (dobesedno v prevodu najjasnejša — je na-
v za davno beneško republiko), Benetke — to je pravljica, neverje-
na koncentracija umetnosti, pesnik Ezra Pound je napisal »gozd iz
marmorja«. Benetke — zatočišče zaljubljenec, sanja fantastov,
Benetke — ladja, ki dviga sidro, da odpluje in kajti plačati moraš za
njajno zgodovino skoro vsakega kamna v mestu — spoju morja in
suš. Kot pobožen romar sem poiskal hišo, kjer so živeli vsaj nekaj
ednov geniji: Mozart — salzburški deček (15-letni leta 1781 kot gost
času karnevala) Goethe, Byron, Wagner (v palači ob Canal
grande tudi umrl leta 1883), skočil sem v cafe Lavena na trgu svete-
Marka, kjer plošča označuje, da je sem hodil pisat in meditirat, na
tvoja degli Schiavoni grem mimo cerkve Carita — Antonio Vivaldi je
kaj 35 let vodil zbor internata ubožnih deklet (poskušam podoži-
tati v svoji glavi nebeške melodije njegovih Quattro stagioni), na
tem obrežju hotel Leoni — Čajkovski je tukaj napisal v nekaj ted-
no simfonijo. Preko morja se odpeljem na pokopališki otok
obiskat grob Igorja Stravinskega in Ezre Pounda. Peljem se z
poretom na otok Torcello v isti laguni glede bizantinsko cerkev z
mozaikom poslednje sodbe. Skoro sem pozabil omeniti Madone Be-
nietje, platna Rafaela, Tizianovo Galerio dell'Accademia, in ar-
hitekture: Santa Maria della Salute, San Giovanni, Paolo Santa Ma-
gloriosa degli Frari, San Giorgio Maggiore.

Ne morem verjeti, da je nastalo takšno čudežno mesto, ne najdem
sed. Italijani sami izrekajo Benetkam naziv asilo — po naše
vrtišče.

Na tem mestu lahko obvestim našo študentsko javnost z nekaj
kulturnimi dogodki, ki se odigravajo ta čas v mestu v laguni — ob
ničnem pomanjkanju informacij o dogodkih preko naših meja:

- cikel 9 simfonij Gustava Mahlerja
- 14. 3. 1985 ob 20 uri
- 16. 3. ob 21 uri
- 17. 3. do 16 uri, 4. simf.
- 3. 5. ob 20,30
- 4. 5. ob 21 uri
- 5. 5. ob 16 uri, 5. simf.
- 16. 5. ob 20,30
- 18. 5. ob 21 uri
- 19. 5. ob 16 uri, 6. simf.
- 6. 6. ob 20,30
- 8. 6. ob 21 uri
- 9. 6. ob 20,30, 7. simf.

vse v teatro Malibran pri mostu Rialto (minimalna vstopnina 7.000
lit).

GRAN TEATRO
LA FENICE
REGIONE VENETO
COMUNE DI VENEZIA

GUSTAV MAHLER

LE NOVE SINFONIE

DIRETTORE: ELIAHU INBAL
ORCHESTRAE CORO DEL TEATRO LA FENICE
MAESTRO DEL CORO ALDO DANIELI

— razstava risb Guardijev v Museo Correr do 31. 1. 1985: Vsak
dan razen torka od 10,00 do 16,00 ob nedeljah od 9,00 do 12,30.

— razstava slikarja in grafika Egona Schieleja v Museo d'Arte
Moderna v Ca'Pesaro do 13. januarja 1985 vsak dan razen ponedelj-
ka od 10,00 do 19,00. Vstopnina za študente 2.000 lit. Slikar je bil
leta 1912 24 dni zaprt pod obtožbo nemoralnosti. V zaporu je med
drugim zapisal: »Umetnost ne more biti moderna, umetnost je naj-
prej večna. Najprej je večen Bog. Človek ga kliče Buda, Oziris, Zevs,
Kristus, in brezčasovna kot Bog je umetnost, umetnost je najbolj
podobna Bogu.« To razstavo je organiziral privatni galerist Serge
Sabarsky, obenem avtor kataloga. Razstava prihaja semkaj iz Rima,
iz Pinakoteke Capitoline. Razstavljenih je 185 risb in slik tematsko
prikazuje portrete, krajino in predstavnice odprte seksualnosti —
slikar je pač živel v času Freuda in razpada Avsto-Ogrskega cesar-
stva. Odlikuje ga bleščeča likovna oblika, hoče se krčevito rešiti
sužnosti sistema, normalnosti. Ta razstava je nekoliko šokantna, de-
luje psihoanalitično s figurami tega apostola brezstranne rožnate
bordelske mesenosti.

Ne pozabite seveda na vsakoletni famozni carnevale di Venezia v
tednu pred Pustom! Estetska paša za oči historičnih pustnih kos-
tumov in mask iz širšega območja Italije. Če pa nameravate prenoči-
ti, morate računati vsaj na 20.000 lit za solo sobo. Pa seveda upajmo,
da bomo v letu Gospodovem 1985 dočakali kakšen bolj ustrezen
ukrep naše vlade za prestop državne meje. Še nekaj: vsako leto
septembra (letos od 4. do 12.) imate festival A. Vivaldija. Ali bomo
mi kdaj zgradili takšno mesto?!

Poroča Pavel B.

STOP!

BOJNA
IGRAČA

ZAKAJ KUPUJEMO NAŠIM OTROKOM BOJNE IGRAČE
IN VOJNE IGRE?

OTROCI SE UČILO SKOZI IGRO.

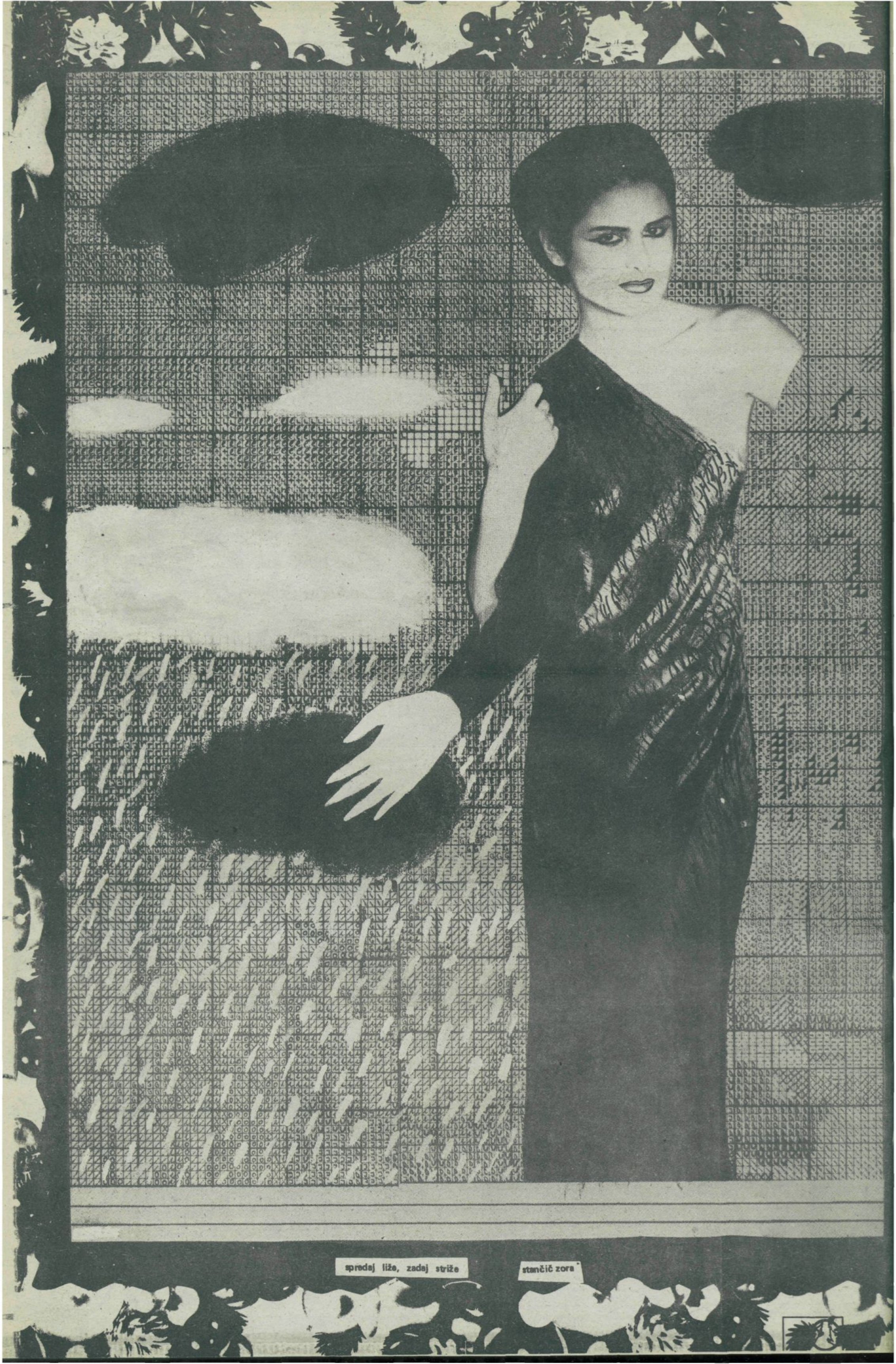
ALI ŽELITE SVOJEGA OTROKA VZGOJITI V NASILNEŽA,
KI BO ZNAL SOVRAŽITI IN NA VSE MOGOČE NAČINE
PRIZADEJATI BOLEČINO IN TRPLJENJE SOČLOVEKU?

DARILO DEDKA MRAZA NAJ OTROKU DA MOŽNOST IGRIVE
SPROSTITVE IN USTVARJALNOSTI, NAJ GA UČI O
ŽIVLJENJU, NE PA O

NASILJU
vojni sovražstvu
SMRTI
trpljenju

DAJTE OTROKU MOŽNOST!

Časopis študentov Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani I. izdaja UK ZSMS. Ljubljana. UREDNIŠTVO: Sašo Danev, v. d. gl. urednika,
Andrej Klemenc, v. d. odg. urednika, Igor Lukšič, Robert Botteri STALNI SODELAVCI: Gligor Atanasovski, Dragica Korade, Katarina
Žumer, Marinka Postrak, Samo Škrbec, Jasmin Držanič ČASTNI ČLAN: Pavle Bracko Oblikovanje
in tehnična ureditev: Andrej Kocjan. Distribucija: Zoran Thaler. Lektoriranje: Samo Koler. Tajnik: Nela Malečkar. Naslov uredništva:
Kersnikova 4, Ljubljana, telefon: 319-496. Izdajateljski svet: Ludvik Horvat (predsednik) Andrej Lukšič, Zoran Kariž, Aleš Kardelj,
Bojan Klenovšek, Robert Škrli, Primož Hainz, Matjaž Jevnišek, Igor Lukšič, Andrej Klemenc, Mojmir Ocvirk.
Tisk: Tiskarna Ljudska pravica. Priprava: IBM Dnevnik. Naklada: 5000 izvodov, cena posamezne številke je 25 din.
Oproščeno temeljnega davka za promet po sklepu št. 421-170, z dne 22. januarja 1973.
Javni sestanki uredništva so ob ponedeljkih ob 18. uri. Uradne ure: vsak delavnik od 10. do 12. ure.

spredaj liže, zadaj striže

stančič zora

